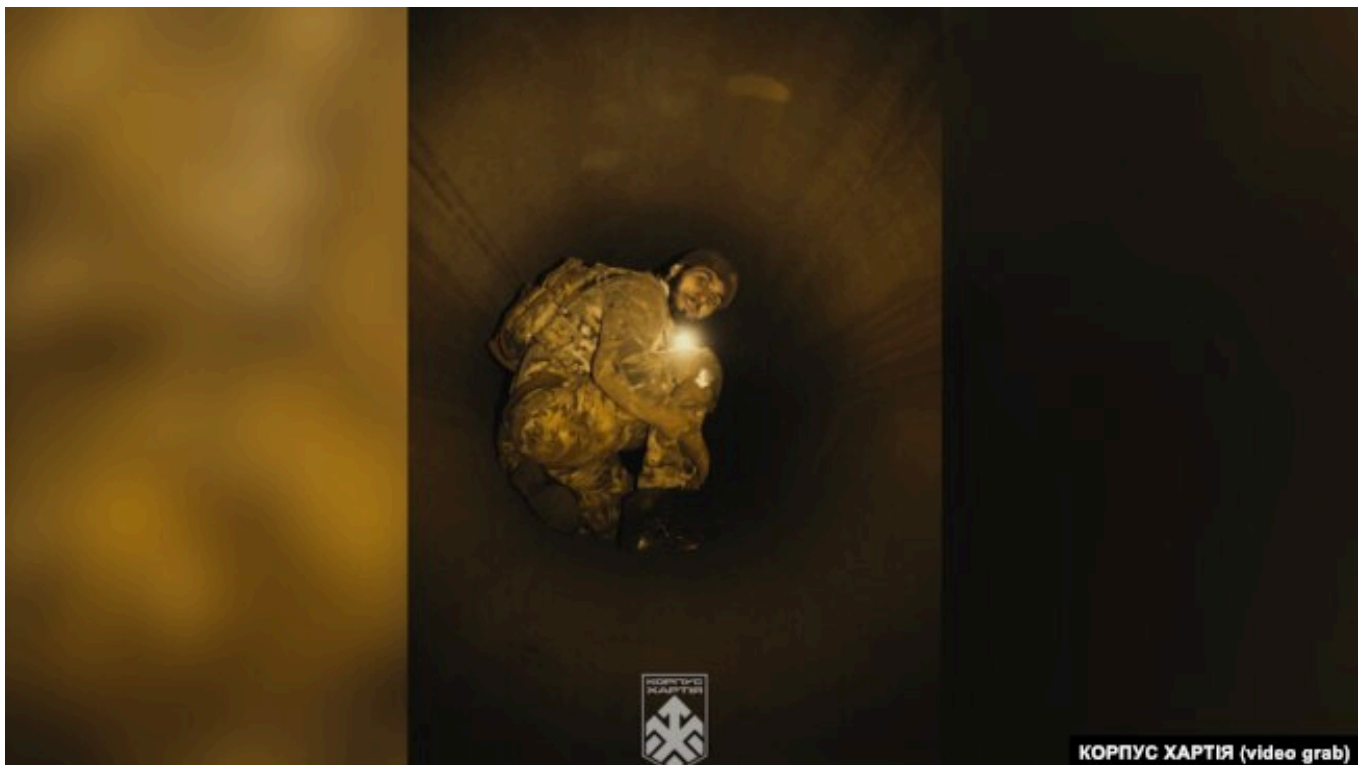

ДОНБАС

Підземна війна. Сили оборони відкрили новий фронт – небезпеки і перспективи

Донбас.Реалії Владислава Савкова

29 жовтня 2026, 18:19

Кадри з відео про операцію «Велес» 2-го корпусу НГУ «Хартія»

«Війна перейшла під землю» – так командир 2-го корпусу Нацгвардії «Хартія», бригадний генерал Ігор «Корнет» Оболенський [описував](#) ситуацію у вересні 2026 року. Він пояснив, що через дрони поле бою стає прозорішим, і в зоні відповідальності «Хартії» російські військові пересуваються мережею підземних шляхів.

Спускатися під землю армія РФ почала раніше, ще у січні 2024 року. Тоді російські сили провели підземну диверсійну операцію – використали каналізаційний колектор, щоб зайти непоміченими у тил Сил оборони в [Авдіївці](#). Аналогічну

тактику противник згодом використав й на інших ділянках фронту, зокрема, газову трубу у **Суджі** під час **Курської операції** ЗСУ (березень 2025 року) та у **Куп'янську** (вересень 2025 року).

Українські операції «Велес» та «Імпасібл» біля Куп'янська засвідчують, що Сили оборони не лише реагують на російську тактику, а й покращують її.

Донбас Реалії (проект Радіо Свобода) поспілкувалися з військовими та аналітиками, щоб з'ясувати деталі операції, їхні наслідки та перспективи війни під землею в майбутньому.

► Що відомо про труби під Куп'янськом

| «Велес»: «можливо, перша у світі контрнаступальна підземна операція»

У вересні 2025-го Оперативне командування «Північ» **звітувало**, що газогін, який російські сили використовували для пересування і потім просочення в **Куп'янськ**, Сили оборони пошкодили та затопили. Але це не зупинило російські війська, і вони продовжили використовувати трубу: робити нові врізки, облаштовувати укриття біля виходів і рухалися цим маршрутом з півночі до міста.

*«Вони проходили транзитом через трубу. Велика кількість особового складу, понад батальйон, була покладена в землю на виходах з труб, оскільки вони були під контролем наших «мавіків» **i**, FPVшок та важких бомберів», – **пояснив** в ефірі Радіо Донбас Реалії командир роти безпілотних систем батальйону оперативного призначення 13-ї бригади НГУ «Хартія» на псевдо «Друїд».*

Газова труба, якою пересувалися російські військові до околиць Куп'янська

Він розповідає, що таким чином українські військові протягом року знищували російські групи, коли ті виходили з газогону. Згодом почали планувати підземну операцію «Велес», головною метою якої було зайти у трубу, витіснити з неї противника і заблокувати для нього цей маршрут.

Як розповів американському The Atlantic командир корпусу, бригадний генерал Ігор «Корнет» Оболенський, він запросив мапи трубопровідної мережі від державної енергетичної компанії, щоб краще зрозуміти загрозу. Документи показали – під зоною бойових дій є лабіринт **щонайменше з 57 сталевих труб діаметром від одного до двох метрів.**

«Це, можливо, перша у світі контрнаступальна підземна операція, де не просто використовувалися тунелі та газогони для того, щоб пройти з точки А в точку Б непоміченими, як це робили раніше росіяни, **а для того, щоб вести повноцінні бойові дії під землею**», – зазначив у коментарі «Суспільному» речник «Хартії» Володимир Дегтярьов.

ПЕРША ПІДЗЕМНА ОПЕРАЦІЯ | КОРПУС «ХАРТІЯ» – про НО
ХАРТІЯ

ПЕРША ПІДЗЕМНА ОПЕРАЦІЯ

ВІДБІС

КОРПУС ХАРТІЯ

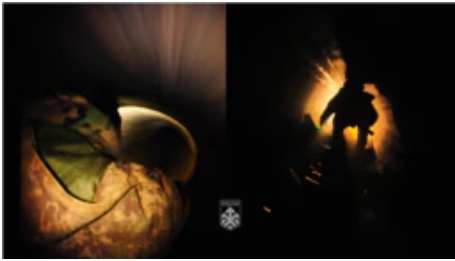
Watch on YouTube

За даними корпусу, в операції взяли участь бригада «Хартія», штурмовий полк «Р.У.Г», полк безпілотних систем «Лава», бригада безпілотних систем «Ахіллес», а також підрозділи ГУР Міноборони України, зокрема, легіон «Свобода Росії».

Підземне просування та бої в тісних тунелях поєднали з діями підрозділів на поверхні й ударами безпілотників, пояснили у корпусі. Командир роти безпілотних систем «Друїд» каже, що під час операції трубу на окремих ділянках пошкоджували важкими дронами-бомбардувальниками та FPV-дронами, потім завалювали виходи й масовано били по цих відтинках – так російські військові опинялися заблокованими всередині.

Просування, каже він, відбувалося поетапно: на одних ділянках українські військові проходили кількাসот метрів, на інших – тижнями долали відтинки завдовжки 10–20 метрів.

«Стрілецькі [бої були] стабільно, але найбільша перевага була саме в наявності різних засобів враження і блокування, – пояснює «Друїд». – Головними були не штурмові дії лоб в лоб, а обходи з боку, обкопи з нашої сторони».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Бої під землею. Деталі операції нацгвардійців «Велес» у трубах газогону біля Куп'янська

У трубі українські бійці облаштували позиції. За його словами, обороною керують онлайн із пунктів управління завдяки стабільному інтернету – це дає змогу контролювати ситуацію.

У результаті операції, за даними корпусу, українські захисники взяли під контроль 15 кілометрів газопроводу північніше Куп'янська: тепер противнику складніше дістатися правого берега Осколу і далі – рухатися в саме місто.

| «Імпасібл»: підземна операція «Скелі»

Північніше, біля Радьківки, частину газогону зачистив 425-й окремий штурмовий полк «Скеля». За повідомленням полку, операція «Імпасібл» тривала близько двох місяців.

*«Розрізають трубу, викопують ґрунт, насипають його у мішки, відповідно, встановлюють рубіж і не дають противнику прорватися до нас у тил. Були спроби проникнення до нас у тил через трубу, оперативно зреагували – спочатку обрізали одну гілку і почали працювати над другою. А потім їх (російські сили – ред.) **зачистили, виставили свої рубежі блокування і далі проводили наземну операцію**», – [розповів](#) деталі про «Імпасібл» **Андрій Федорук**, начальник штабу 425 ОШП «Скеля» в ефірі Радіо Донбас Реаліі.*

Хоч труба і порожня, всередині лишалося багато конденсату газу, і свіжого повітря в ній було мало, тож для вентиляції бійці робили отвори, які потім маскували. Як розповів один із учасників операції з позивним **«Монгол»**, у самій трубі відчуття були різними.

«Місцями там занадто сиро і холодно, і ти вже ідеш мокрий, спітнілий, брудний, і воно дує. А буває місцями, де вона (труба – ред.) близько до поверхні, то смажить конкретно на сонці, ніби ти там рак якийсь», – каже боєць.

Кадри з відео про операцію «Імпасібл» 425-го окремого штурмового полку «Скеля»

За результатами операції «Імпасібл», як повідомили у полку, бійці «Скелі» заблокували маршрут російських військ через трубу, які просочувалися в навколишні села, щоб потім дістатися до Куп'янська.

Крім того, ці труби бійці 425-го тепер використовують для логістики, пересування, а іноді і евакуації, пояснює Федорук. Він наводить приклад, як борець з позивним **«Веселий»** отримав поранення, але евакуювати його по землі було небезпечно через засилля дронів.

«Ухвалили рішення про використання труби: проробили отвір, вирили яму, облаштували вхід, дотягли туди бійця і через трубу його евакуювали», – розповів Федорук.

У повідомленні корпусу «Хартія» про операцію «Велес» інформації про участь «Скелі» немає. Проте в ефірі Радіо Донбас Реалії начальник штабу 425-го ОШП Андрій Федорук **зазначив**, що полк працював разом з 2-м корпусом «Хартія»:

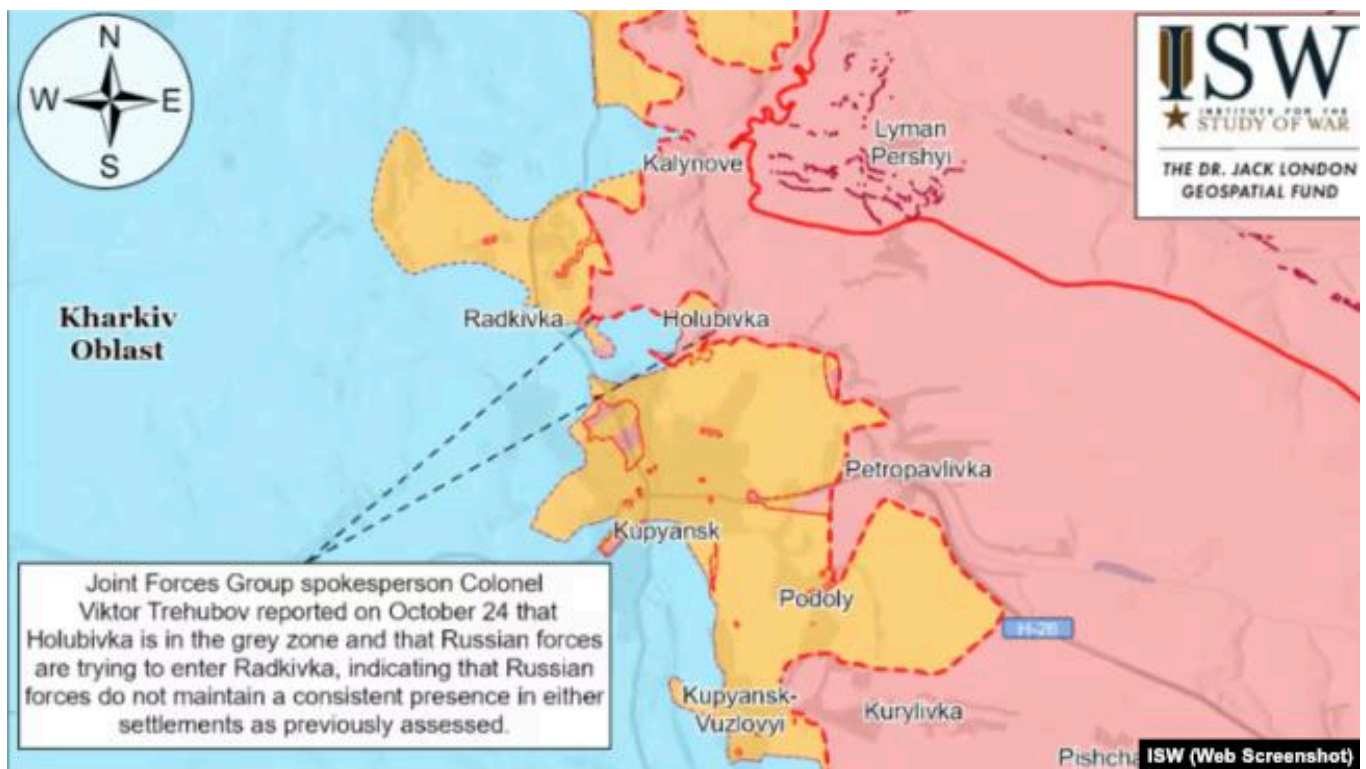
«Але крім цієї труби у них (*«Хартії» – ред.*) там були свої окремі ділянки. Нашим напрямком був саме населений пункт Радківка, де ми мали встановити лінію блокування, і саме в цій нашій оперативній зоні виявилось дві нитки газопроводу діаметром 1000 і 1200 міліметрів, щодо яких ми спільно з «Хартією» й проводили цю операцію», – сказав Федорук.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

- Штурми через трубопроводи. Що робити, щоб супротивник не заходив у тил через труби?

Куп'янськ тепер у безпеці?

На мапі DeerpState станом на 26 жовтня більша частина Куп'янська перебуває під контролем Сил оборони, однак з півночі до центру тягнеться «сіра зона». На [мапі](#) Інституту вивчення війни (ISW) за 24 жовтня місто теж контролюють українські захисники, але на північному заході позначені зони, куди просочилися російські сили.

Куп'янськ на мапі Інституту вивчення війни станом на 24 жовтня 2026 року

У ISW зазначають, що українські контратаки, зокрема з використанням підземної інфраструктури, справді ускладнили російським військам просування до Куп'янська з півночі і створили проблеми з логістикою через Оскіл. І, додають аналітики, українські сили продовжують бити по маршрутах постачання російських військ.

Але у самому Куп'янську все ще залишаються поодинокі групи російських військових, які українські бійці продовжують виявляти та знищувати, розповідає «Друїд».

«Це «закладки», скажімо так, які займають напіврозбитий підвал, розвалений бліндажик і просто доповідають про прольоти наших дронів і пересування наших піших груп», – пояснює командир роти безпілотних систем батальйону оперативного призначення 13-ї бригади НГУ «Хартія».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Успіхи ЗСУ: три приклади того, як українська армія змінила підходи до ведення війни

В офіційних повідомленнях російської влади Куп'янськ досі залишається «в режимі зачистки» – і це майже через рік після заяв російського командування про нібито повне захоплення міста.

Підземні операції Сил оборони російське командування не коментує, а Z-канали, за рідкісним винятком, майже не згадують Куп'янський напрямок, зауважує військовий експерт **Юрій Федоров**.

«Хоча я прочитав у одному з Z-каналів, що в районі Куп'янська йдуть важкі бої – на цьому, власне, все. Зрозуміло, що ці люди, зокрема й ті, хто претендує на певну незалежність від Міністерства оборони Росії, не хочуть розповідати про те, що російська армія або зазнає поразки, або не досягає успіхів і тих самих цілей, які перед нею поставлені», – пояснив він в ефірі Радіо Донбас Реалії.

У російських Z-каналах Донбас Реалії знайшли лише дві згадки за останній тиждень, пов'язані з підземними операціями Сил оборони. В одній із них стверджується, що російські хакери нібито зламали комп'ютер бійця «Хартії», учасника «Велесу».

В іншій, на тому ж каналі, ідеться про нібито «найманців» з Колумбії, які під Куп'янськом зазнали важких втрат під час операції в трубі і просили свій уряд забрати їх з України.

Підтверджень жодному з цих повідомлень автори каналу не надали, немає їх і в будь-яких інших джерелах.

Небезпеки і перспективи війни під землею

Начальник штабу 425-го окремого штурмового полку «Скеля» Андрій Федорук вважає, що підземні операції не замінять боїв на поверхні, однак можуть стати ще одним інструментом.

«Уся основна війна відбувається нагорі, на землі. Не можна відкидати одне й зосереджуватися на іншому – це має відбуватися одночасно, паралельно. Якщо є можливість [використовувати] газопроводи, то треба їх використовувати. Якщо не можна використовувати повноцінно, то принаймні блокувати, щоб противник не проникав по них до нас у тил», – пояснює Федорук.

Кадри з відео про операцію «Імпасібл» 425-го окремого штурмового полку «Скеля»

Загалом використання підземних маршрутів не є чимось новим, зауважує військовий експерт-аналітик **Олександр Саєнко**. За його словами, спроби діяти під землею були ще за часів АТО, однак зараз така тактика набула ширшого значення через безпілотники. Вони роблять поле бою практично прозорим, через що діяти приховано стає неможливо.

“ [Ми] максимально наповнили технологіями цю трубу

«Друїд»

«Друїд» проводить паралелі зі ще давнішою історією, порівнюючи нинішні підземні бої з досвідом В'єтнамської війни, Першої світової та навіть із середньовічними облогами.

«Фактично, що сталося: відкрили, скажімо так, новий фронт, новий рівень війни – підземний... З іншого боку, максимально наповнили технологіями цю трубу. І, в принципі, саме завдяки цьому змогли виштовхати противника далі», – каже командир.

На думку Саєнка, підземна інфраструктура на фронті й надалі розвиватиметься.

«Це буде схоже на шахтарський прохід: там [будуть] і газорятувальники, і датчики CO₂ та загазованості – усе обладнання, яке використовують прохідники, які під землею роблять мирну справу, але тут воно вже [використовується] під землею [у військових умовах]», – припустив він в ефірі Радіо Донбас Реалії.

Кадри з відео про операцію «Велес» 2-го корпусу «Хартія»

За словами «Друїда», операцію «Велес» планували з урахуванням загроз загазованості: в трубу заходили, перевірявши повітря датчиками CO₂, – і все одно спочатку у кисневих масках.

«Якщо якась ділянка загазована вище певного рівня, робляться вентиляційні отвори, і особовий склад не заходить туди. Ми нею певний час не користуємося, доки проходить провітрювання», – пояснює «Друїд».

“ Це психологічно складно, і тут потрібно мати дуже міцну психіку,

Окрім нестачі свіжого повітря та шкідливих речовин в газопроводах, про які згадували і самі учасники операції, військовий експерт

не мати жодної схильності до клаустрофобії

Юрій Федоров говорить про психологічну компоненту.

Юрій Федоров

«Це дуже важкий вид збройних сутичок – сутичок під землею, адже це психологічно

складно, і тут потрібно мати дуже міцну психіку, не мати жодної схильності до клаустрофобії», – пояснює він.

В Atlantic описували, що українські захисники часто проводять тижні під землею, а коли наближаються до позиції противника, спалахують перестрілки. Осколки та кулі рикошетять усередині труб, вибухи висмоктують повітря з тісних приміщень, утворюючи вакуум, який ускладнює дихання.

Кадри з відео про операцію «Велес» 2-го корпусу «Хартія»

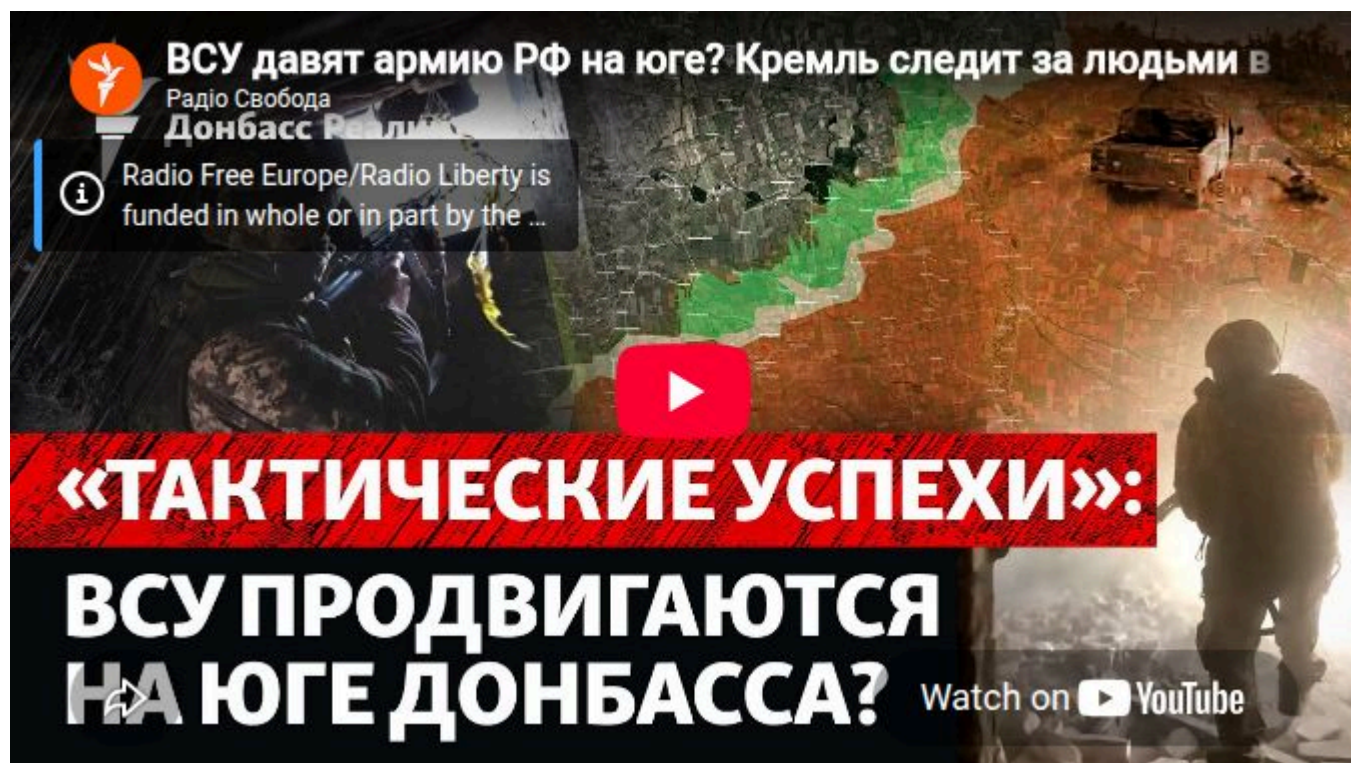
Попри такі випробування, речник корпусу «Хартія» Володимир Дегтярьов каже і про позитивну тенденцію – всупереч фізичній та психологічній складності, перебування під землею може сприйматися безпечнішим, ніж пересування відкритою місцевістю. Командир корпусу «Хартія» Ігор Оболенський висловлював таку ж думку:

«На даний час, я скажу, що піхоті навпаки більше подобається бути там (під землею – ред.), ніж іти під дронами», – пояснював він.

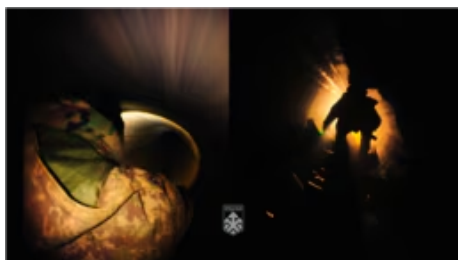
Досвід Куп'янська може мати продовження й на інших ділянках фронту. За словами Дегтярьова, операція триває, адже газогін на Куп'янщині – не єдиний, тож

можна очікувати, що на інших ділянках російські сили також будуть їх використовувати.

ОСТАННІЙ ВИПУСК РАДІО ДОНБАС РЕАЛІЇ:

Поділіться з нами своїм відгуком про статтю: на пошту Donbas_Radio@rferl.org, у [фейсбук](#), [Whats App](#) або [Imo](#): +380635710657. Якщо ви живете на окупованій території – пропонуйте теми, діліться міркуваннями через анонімну форму donbass.realii.info. Донбас Реалії працюють для аудиторії по обидва боки лінії фронту.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Бої під землею. Деталі операції нацгвардійців «Велес» у трубах газогону біля Куп'янська

Донбас.Реалії

Донбас.Реалії – проєкт для Донбасу та про Донбас по обидва боки лінії розмежування. З 2014 року ми створюємо та добуваємо унікальний контент – ексклюзиви з окупованих міст і лінії фронту, відео й фото, мультимедійні репортажі, розслідування, радіо та телепрограми.

У соцмережах:

– [Facebook](#)

– [Telegram](#)

– [Instagram](#)

– [Twitter](#)

– [Телепроєкт Донбас Реалії на YouTube](#)

– [Радіо Донбас Реалії на YouTube](#)

Україна

Війна

Донбас